

Az egyetemi hallgatók szerepe az önellenőrzésben és a minőségellenőrzésben

Az új oktatási rendszer minőségellenőrző folyamatában az egyetemi hallgatók szerepe megnőtt. Megalakult a HÖK, és a Kar minden szervében szerepet kap.

A Kar időszakonként köteles minőségellenőrzést végezni. Ez részben külső, részben belső ellenőrzés. Az első ilyen ellenőrzésre 2007 tavaszán került sor; ez időszakos minőségellenőrzés volt, amelyet a Kar akkreditációjának keretében végeztünk, eredményei pedig az alábbiakban olvashatók.

A jelen kimutatás az Akkreditációs Bizottságnak leadott anyag kivonata.

Anyag és módszer

A 2006/2007-es iskolaév nyári félévében került sor a felmérésre, amely minden, aznap a Karon tartózkodó egyetemi hallgatót (I–IV. évfolyam) felölelt. Összesen nyolcvannyolc hallgató juttatta vissza a kérdőíveket.

Minden hallgató három kérdőívet kapott:

Az 1-es számú kérdőív a tanárok és asszisztensek, szakmunkatársak (a továbbiakba asszisztensek) munkájára, munkájuk minőségére vonatkozott.

A 2-es számú kérdőív kérdései a programok, kurzusok/tantárgyak (a továbbiakban tantárgyak) minőségével voltak kapcsolatosak.

A harmadik kérdőív kérdéseire adott válaszokból a Kar munkájának minőségét szeretnénk volna közelebbről és részletesebben megismerni.

A 2007/2008-as iskolaévre beiratkozottak 2007 októberében töltöttek ki egy kérdőívet (4-es számú kérdőív).

A Kar alkalmazottai a Karon folyó munka minőségéről nyilatkoztak (5-ös számú kérdőív).

Megjegyzés. A kérdőívet kitöltő hallgatók közül egyedül az elsőévesek kapcsolódtak be a bolognai folyamatokba, a többi évfolyam hallgatói a zombori Pedagógiai Kartól örökölt, és kissé módosított program szerint folytatják tanulmányaikat.

Az önellenőrzés eredményei Az elsőéves hallgatók kérdőíveinek elemzése

A 2007/2008-as iskolaévre harminchét hallgatót vettünk fel, ketten kiiratkoztak. A harmincöt hallgató közül harmincnégy töltötte ki a számukra összeállított kérdőívet.

A hallgatók zöme 1988-as születésű (1. táblázat). A megkérdezett harmincnégy hallgató közül mindössze hárman voltak már más egyetemi kar hallgatói. Korábban ketten a Közgazdasági, egy személy pedig a Természettudományi Karon próbálkozott továbbtanulni.

1. táblázat. Az elsőéves hallgatók születési éve

Születési év	A hallgatók száma (N)
1988	22
1987	9
1985	1
1984	1
1982	1
ÖSSZESEN:	34

Nyolc helység középiskolájából iratkoztak be (2. táblázat). Hét szabadkai középiskolából tizenegyen, két zentaiból tizen, Topolyáról öten, Becséről hárman jutottak be a Karra.

2. táblázat. *Befejezett középiskola*

Befejezett középiskola		A hallgatók száma
1.	Zentai Gimnázium	8
2.	Sv. Marković Gimnázium, Szabadka	3
3.	D. Obradović Gimnázium, Topolya	3
4.	L. Nešić Vegyészeti-technológiai Középiskola, Szabadka	3
5.	Beszédes József Mezőgazdasági és Műszaki Iskolaközpont, Magyarkanizsa	2
6.	Gimnázium, Óbecse	2
7.	Mezőgazdasági Középiskola, Topolya	2
8.	Közgazdasági és Kereskedelmi Középiskola, Zenta	2
9.	Politechnikai Középiskola, Szabadka	1
10.	Műszaki Középiskola, Szabadka	1
11.	Egészségügyi Középiskola, Szabadka	1
12.	B. Miličević Közgazdasági Középiskola, Szabadka	1
13.	Törökkanizsai Gimnázium	1
14.	Közgazdasági Középiskola, Óbecse	1
15.	Nagybecskereki Gimnázium	1
16.	Kosztolányi Dezső Nyelvi Gimnázium, Szabadka	1
17.	Egészségügyi Középiskola, Zombor	1
Összesen:		34

A hallgatók túlnyomó többségét (28) szüleik tartják el. Öten ösztöndíjasok, egy hallgató pedig munkaviszonyban van.

A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon való továbbtanulásról legtöbben ismerősüktől szereztek tudomást, de a márciusban, a szabadkai Ssportcsarnokban tartott prezentáció is jelentős tájékoztató volt. A különböző médiumok is fontos információforrásnak bizonyultak.

Arra a kérdésre, hogy mit várnak az egyetemi tanulmányaiktól, a legtöbben a minőségi munkára való minőségi felkészítést jelölték meg. Őket azok követik, akik a gyakorlati és alkalmazható tudást jelölték meg. Elenyésző számban vannak azok, akik elméleti tudásuk gyarapítására számítanak. Tehát a hivatásukra való felkészítést várják el a hallgatók.

Az elsőéves hallgatóink legtöbbször angol nyelvet tanult, valamivel kevesebben németet. Egy franciául is tud. Középiskolai tanulmányai alatt orosz nyelvet egy hallgató sem tanult.

A harmincnégy megkérdezett közül harminckettőnek van számítógépe. Három hallgató kivételével valamennyiüknek van internet-hozzáférése. Otthonról huszonnyolcan csatlakozhatnak a világhálóra.

A tanárok pedagógiai minősítése

A mind a négy évfolyam hallgatóit felölelő kérdőíves felmérés valahány a 2006/2007-es iskolaév téli félévében meghirdetett tantárgyra kiterjedt. A nyári félév tantárgyait nem elemeztük – ezért hiányoznak.

A hallgatók feladata az volt, hogy az egyes tantárgyakat oktató tanárok és tanársegédek munkáját értékeljék. Huszonkét szempont szerint kellett őket egytől ötig terjedő skála alapján osztályozniuk. A szempontok a következők voltak:

1. Az előadások/gyakorlatok szervezettsége
2. A tanár viszonyulása, hozzáállása tantárgyához
3. A tanár felkészülten jön az órára
4. Egy-egy előadás (tanítási óra) tartalma egy teljes egészet képez
5. A tanár előadása alkalmazkodik-e a tananyag természetéhez és nehézségéhez?
6. A tanár előadása érthető, világos
7. A hallgatók érdeklődésének felkeltése a tananyaggal kapcsolatos tartalmak iránt
8. Az előadás/gyakorlat során a tanár kapcsolata a hallgatókkal
9. A tanár elérhető, a hallgatók rendelkezésére áll előadáson kívül is
10. A hallgatók előtudásához/tapasztalatához való alkalmazkodás
11. Az előadás érthető, összefüggő
12. Az előadott tartalmak korszerűek és aktuálisak
13. Az előadott tartalmak kapcsolódnak a mindennapi élethez
14. Az előadások milyen mértékben szolgálják a gyakorlatot?
15. Az előadott tartalmak a tanító leendő munkáját szolgálják
16. A szeminárium munkáknak/beszámolóknak mekkora a gyakorlati jelentősége?
17. A tantárgyhoz (elmélet + gyakorlat) biztosította megfelelő irodalom
18. Korszerű taneszközök alkalmazása
19. A gyakorlatokra az anyag készen várja a hallgatókat

20. Összességében hogyan osztályozza a tanárt az előadások/gyakorlatok viszonylatában?
21. Összességében hogyan értékeli az előadásokat/gyakorlatokat?
22. Ön az előadásokat/gyakorlatokat milyen gyakorisággal látogatja?

Az elemzésre kerülő tantárgyak (előadók) három csoportba sorolhatók:

1. azok a személyek, akik az előadásokat és a gyakorlatokat is tartják (átlagosztályzatuk)
2. azok, akik csak az előadásokat tartják és
3. azok, akik a gyakorlatokat tartják (asszisztensek, szakmunkatársak – átlagosztályzatuk 4,40).

Minden tantárgy elemzése után megállapítható, hogy a hallgatók a tanárok pedagógiai kvalitását igen magas osztályzattal illeték: az átlag 4,12.

Megállapítottuk, hogy hetvennyolc elemzett tantárgy közül huszonhetet legalább 4,5-ös átlaggal értékelték a hallgatók. A legmagasabb osztályzatot a következő tanárok kapták: Bene Annamária (A magyar nyelv módszertana) – 4,90, Káich Katalin (Vallástörténet, 4,88), Czékus Géza (Természet–társadalom módszertana, 4,86). A legjobb asszisztenseknek Námesztovszki Zsoltot és Vukov Raffai Évát nevezték meg (4,58–4,58).

Hat tanár kapott hármasnál rosszabb minősítést.

A hallgatók az alábbi tanári kvalitást méltányolták a legjobban:

1. A tanár tantárgyához való viszonyulása, hozzáállása: 4,49
2. A tanár felkészülten jön az órára: 4,41
3. Egy-egy előadás (tanítási óra) tartalma egy teljes egészet képez: 4,24
4. Az előadások/gyakorlatok szervezettsége: 4,21
5. Az előadás/gyakorlat során a tanár kapcsolata a hallgatókkal: 4,21
6. A tanár előadása érthető, világos: 4,20
7. Az előadott tartalmak korszerűek és aktuálisak: 4,20

Megítélésük szerint az alábbiak a leginkább kifogásolhatók és javításra szorulók:

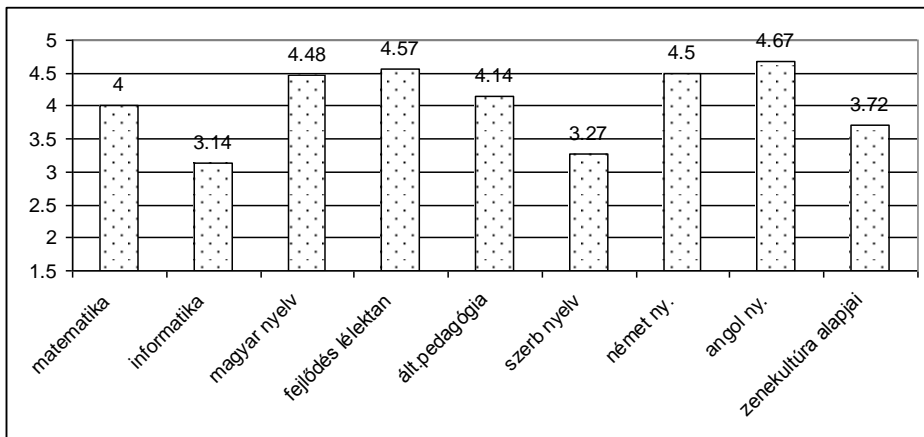
1. Korszerű taneszközök alkalmazása: 3,51
2. A hallgatók érdeklődésének felkeltése a tananyaggal kapcsolatos tartalmak iránt: 3,82
3. A szemináriumi munkáknak/beszámolóknak mekkora a gyakorlati jelentősége: 3,93
4. A tantárgyhoz (elmélet + gyakorlat) megfelelő irodalom biztosított: 3,96
5. A hallgatók előtudásához/tapasztalatához való alkalmazkodás: 3,99

A programok értékelése

A tanárok pedagógiai kvalitásainak értékeléséhez hasonlóan az aktív programok minőségét is értékelték a hallgatók. Véleményüket az 1., 2., 3. és a 4. diagramon tüntették fel.

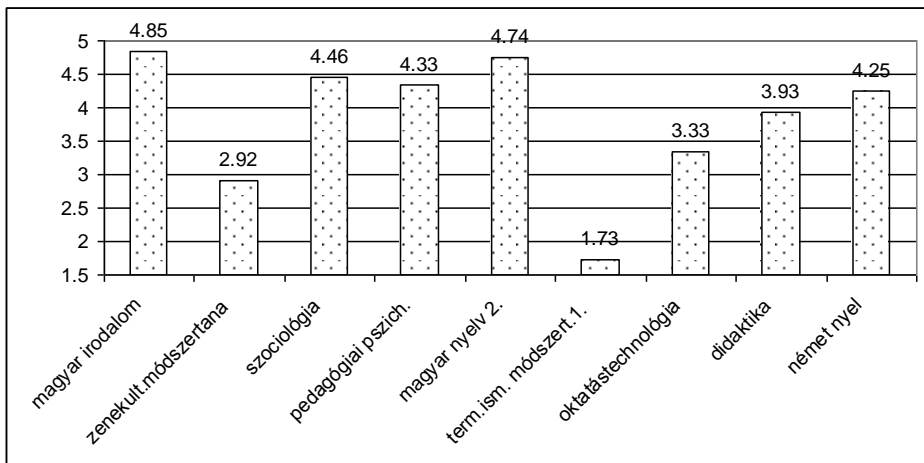
Az elsőévesek minden programot magas osztályzattal illettek. Különösen magas a magyar nyelv osztályzata.

1. diagram. Az első éven folyó tantárgy-programok értékelése

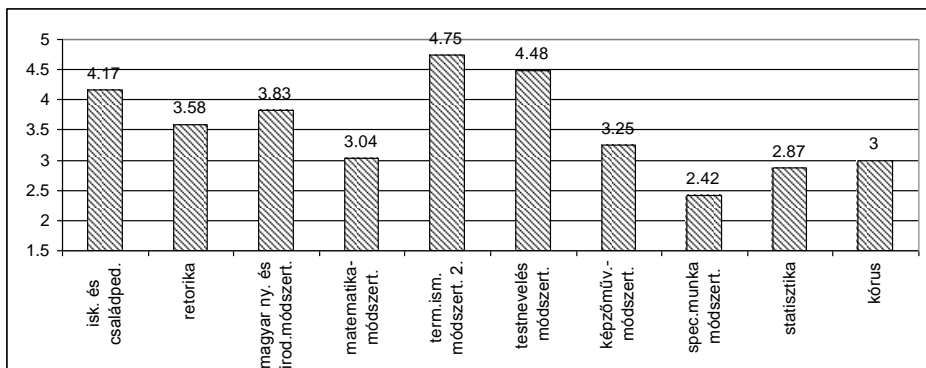
A másodévesek szerint a másodéves programok valamivel alacsonyabb minőségűek.

2. diagram. A második éven folyó tantárgyprogramok értékelése

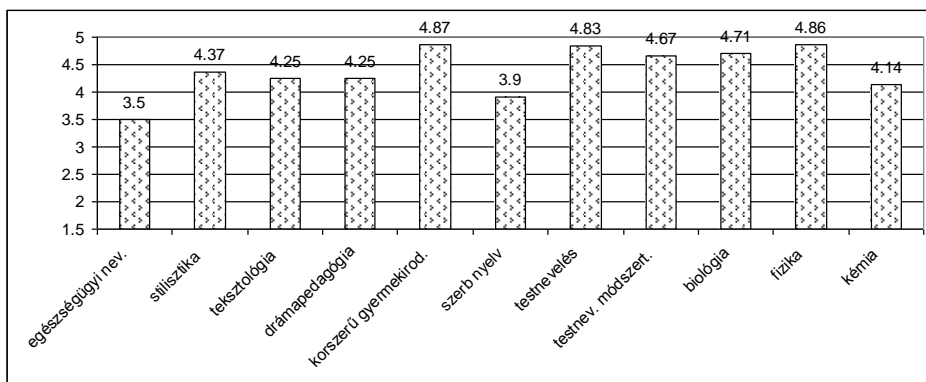
A mára már megszüntetett természetismeret-módszertan program kapta nemcsak a második éven, hanem az összes program közül a legalacsonyabb osztályzatot. A legsikeresebb program a Magyar Nyelv 2.

3. diagram. A harmadéven folyó tantárgyprogramok értékelése

A négy évfolyam hallgatói közül a harmadévesek értékelték legalacsonyabb osztályzattal az egyes programokat. Habár a legmagasabb 4,75 volt, két tantárgy is hármas alatti osztályzatot kapott.

4. diagram. A negyedéven folyó tantárgyprogramok értékelése

A negyedéves hallgatók a legtöbb programra négyes feletti osztályzatot adtak. Egyes és kettes osztályzatot alig adtak. A korszerű gyermekirodalom programjával a legelégedettebbek, de szerintük még négy tantárgy osztályzata 4,5 feletti.

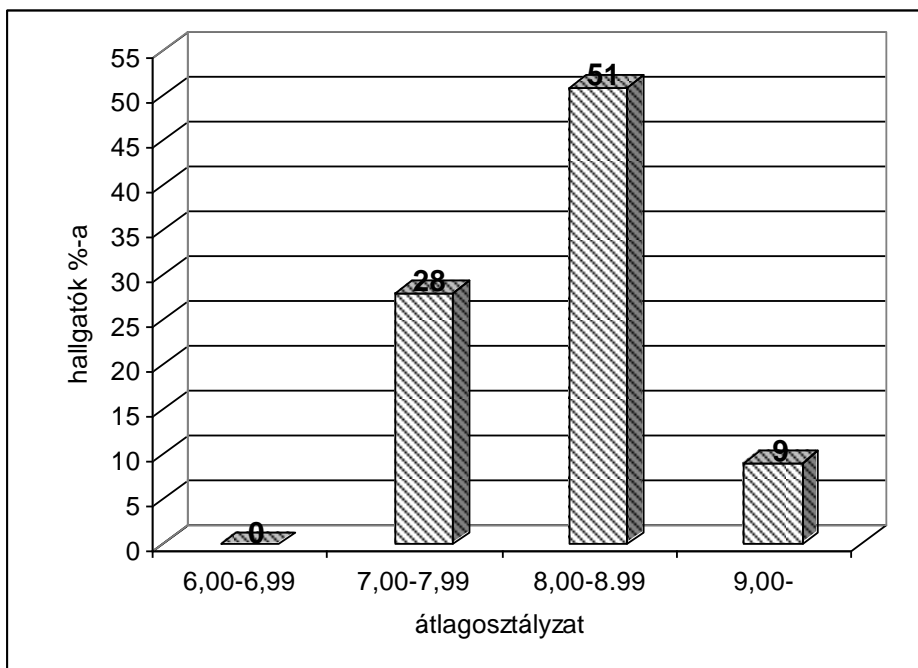
A Kar munkájának értékelése

A hallgatók háromnegyede rendszeresen látogatja az előadásokat és gyakorlatokat (ez a felsőoktatási törvény értelmében kötelező). A harmad- és negyedévesek között akadnak olyanok, akik rendszertelenül járnak a Karra.

A Karon folyó munkával a hallgatók többsége elégedett. Négyes osztályzatot adott a megkérdezettek 48,9%-a, míg a legmagasabbat 9,1%-uk. Egyest és kettest nem adott senki sem.

Az egyetemisták előmeneteléről (6. diagram) az alábbi mondható el: a legalacsonyabb átlagosztályzat 6,99. Legtöbb hallgató 8,0–8,99-es eredményt ért el. Többen is kilences átlag feletti eredménnyel büszkélkedhetnek.

6. diagram. A hallgatók átlageredménye

A tájékoztatással mindössze 10% elégedett, többségük csak részben elégedett. A tanár–hallgató kapcsolattal 27% teljes mértékben, 72% pedig részben elégedett.

A tanárok együttműködési készségét legtöbb hallgató (53%) négyes osztályzattal illette (3. táblázat).

4. táblázat. A tanárok és tanársegédek együttműködési készsége

az együttműködési készség foka	minősítés (%)					
	1	2	3	4	5	nem nyilatkozott
tanárok	0	1	23	53	20	3
tanársegédek	1	3	21	42	32	1

A hallgatók megnevezték a szerintük két legjobb tanárt és tanársegédet. Ők a következők:

I. évfolyam – tanárok: dr. Silling István (Magyar Nyelv) és dr. Mirnics Zsuzsa (Fejlődéslélektan), illetve Béres Zoltán (Matematika, gyakorlatok) és Pető István (a Fejlődéslélektan gyakorlatai) szakmunkatársak.

II. évfolyam – tanárok: dr. Hózsza Éva (Gyermekirodalom) és dr. Czékus Géza (Biológia), illetve Námesztovszki Zsolt (Oktatástechnológia, gyakorlatok) és Samu Vilmos János (Gyermekirodalom, gyakorlatok).

III. évfolyam – tanárok: dr. Czékus Géza (Természetismeret módszertan), dr. Lepeš Josip (A testnevelés módszertana), illetve Krekić Pintér Valéria magiszter (Matematika módszertan, gyakorlatok) és Vukov Raffai Éva (A magyar nyelv és irodalom módszertana, gyakorlatok).

IV. évfolyam – tanárok: dr. Hózsza Éva (Kortárs gyermekirodalom), dr. Silling István (Dialektológia), illetve Krekić Pintér Valéria magiszter (Matematika módszertan, gyakorlatok) és Vukov Raffai Éva (A magyar nyelv és irodalom módszertana, gyakorlatok).

A hallgatók véleményt mondtak az egyes tantárgyak nehézségéről is. Szerintük az I. éven ezek a Zenekultúra alapjai, másodikon (a régi tantervből) a Fizika, a Természettudományok alapjai – Biológia és a Pedagógiai pszichológia, a harmadikon az irodalom, a negyediken pedig az Egészségügyi nevelés.

A folytatásban, a 4. táblázatban ismertetjük a hallgatók a Kar egyes területein dolgozókkal kapcsolatos elégedettségét.

4. táblázat. A hallgatók elégedettsége a Kar különböző szféráiban tevékenykedők munkájával

Terület	az elégedettség foka (%)						a munkára tett megjegyzés (%)
	1	2	3	4	5	nem nyilatkozott	
A Kar felszereltsége	1	2	20	43	30	4	
A hallgatói parlament működése	5	5	27	32	13	18	16
az oktatási referens tevékenysége	0	4	23	43	27	3	25
a dékán munkája	0	6	21	34	31	8	34
a könyvtár könyvvállománya	3	3	25	38	26	5	29
<i>honlap</i>	8	5	23	41	14	9	34

A tanár/asszisztens munkájára tett észrevételek

Olykor a tanárok nemcsak a tudást osztályozzák – szubjektívek;
Egyes tanárok nemcsak a tudást, hanem a hallgatót is osztályozzák;

A hallgatókat néha késve tájékoztatják, még a kötelezettségekről is (vizsgaidőpontok);

Tekintettel a kisszámú hallgatóra, a tanároktól elvárható, hogy jobban ismerjék őket;

A szemináriumi munkáknak gyakran nincs gyakorlati jelentősége.

Sokkal többen vannak, akik szerint a tanár–hallgató kapcsolat jó. Néhány vélemény:

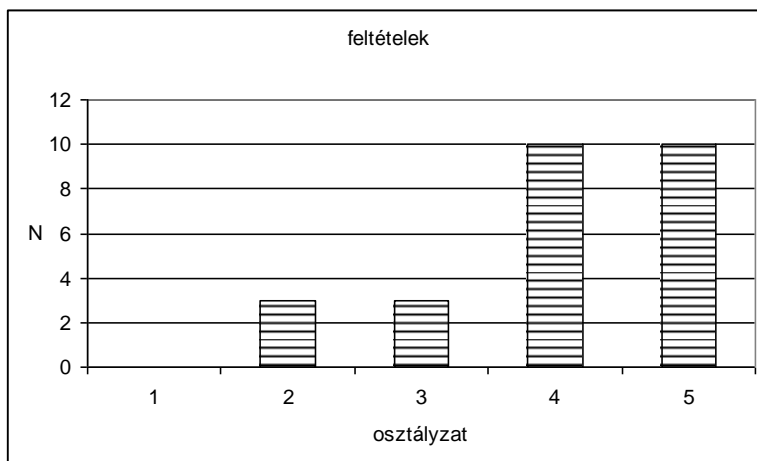
- A tanárok az előadásokra korrektül felkészülnek;
- Motiválják a hallgatókat;
- Jó szakemberek. Át tudják adni a tudásukat;
- Következetesek;
- Minden hallgatót egyenrangú partnernek tekint;
- Türelmes, ad a hallgató szavára, nem tekinti a saját tantárgyát az egyedüli fontos tantárgynak;
- Korrekt;
- Nem vár el többet, mint amire hallgatói képesek;
- Minden órán gyakorolunk, készülünk a vizsgára;
- Olyan jók az előadások, hogy otthon nem sokat kell tanulni;
- Tetszenek a módszerei, mindenkit tisztel, közvetlen;
- Előadásai felkeltik a hallgatók érdeklődését, gondolkodásra késztet bennünket;
- Az előadásokat mindig nagy kíváncsisággal várom.

A Kar alkalmazottainak véleménye a Karon folyó munkáról

A kérdőíveket huszonhatan töltötték ki 2007 novemberében. A közérdeklődésre számító válaszokat ismertetjük.

A megkérdezettek többsége szerint a munkafeltételek jók.

7. diagram. Munkafeltételek

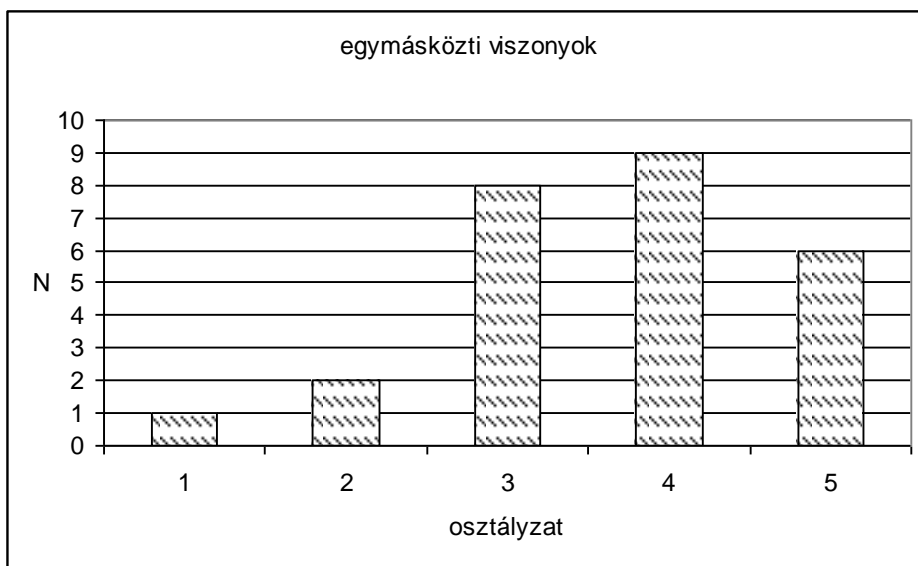
A szakmai előmenetel a legtöbb alkalmazott számára biztosított.
 A tanárok órarendjükkel elégedettek.
 Többek szerint a dékán a döntéshozó.
 A legtöbben úgy vélik, hogy véleményüket csak részben fejthetik ki.
 Az alkalmazottak 1/3-a csak részben tájékozódott arról, hogy mi történik a

Karon.

Elégedettebbek, ha egyedül dolgoznak – a team-munka távol áll tőlük.

Közösségüket jó kollektívának tartják, számíthatnak mások segítségére, de az egymás közti viszonyok javíthatók (8. diagram).

8. diagram. Egymásközi viszonyok

Mindössze heten tekintik a Kart második otthonuknak. Hatan ezt sohasem érezték.

Összefoglaló következtetések és ajánlások

A szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar hallgatói zömmel szabadkaiak és zentaiak. Néhány kivétellel ez az első felsőoktatási intézmény, ahová beiratkoztak. Iskoláztatásukat a szülők biztosítják. Többségük a költségvetés terhére tanulhat.

A jelöltek elsődleges célja az volt, hogy a tanítóképzőben szolid képzésben részesüljenek, hogy oklevelük megszerzése után azonnal munkába álljanak. Ez a tény arra sarkallja a Kar tanárait, hogy a továbbtanulásra (mesterképzésre) ösztönözzük hallgatóinkat.

A hallgatók számítógép-ellátottsága jó, ami biztosítja a minőségi oktatás feltételét és a jó tájékozottságot. Ezt a lehetőséget maximálisan ki kell használni az oktatásban.

Következtetések és ajánlások a tanárok pedagógusi kvalitásainak javítása céljából

A kérdőíves válaszok összesítése és elemzése során megállapítottuk, hogy a tanárok igen jó pedagógiai jellemzőkkel bírnak (az egytől ötig terjedő skálán 2,54–4,90-es értéket mondhatnak magukénak). Nyilvánvalóvá vált, hogy a tanárok pedagógusi gyengeségei nemcsak az első és a második évfolyamra jellemzők, hanem mindegyikén előfordulnak. Hallgatóink kevés negatív jelenséget állapítottak meg.

A kisszámú bírálat közül legtöbb a korszerű taneszközök hiányára (inkább az alkalmazás hiányára), a hallgatók motiválásának elmaradására, a beszámolók és szemináriumi munkák elméleti, nem gyakorlati megközelítésére, a szakirodalom részbeni hiányára és a hallgatók (gyengébb) előtudásának figyelembe nem vételére vonatkozott.

Összességében nézve a tanárok pedagógiai minősítése igen jó magas osztályzatú.

Az egyes szempontokat figyelembe véve, a hallgatók az alábbi kvalitásokat értékelték magas osztályzattal:

- ✓ A tanár tantárgyához való viszonyulása, hozzáállása
- ✓ Egy-egy előadás (tanítási óra) tartalma egy teljes egészet képez
- ✓ Az előadások/gyakorlatok szervezettsége
- ✓ Az előadás/gyakorlat során a tanár kapcsolata a hallgatókkal
- ✓ A tanár előadása érthető, világos.

A legmagasabb osztályzatot kapott tantárgyak: A magyar nyelv és irodalom tanításának módszertana, Vallástörténet, Ökológia és környezetvédelem, Népköltészet, Biológia stb.

Hallgatóinknak a következő tantárgyak jelentettek nagyobb akadályt:

- Fizika, a Zenekultúra alapjai – II. évfolyam
- Pedagógiai pszichológia, a Természettudományok alapjai (II. rész – a másodéves tantárgyat a harmadévesek még nem tisztázták) – III. évfolyam
- Irodalom és az Egészségügyi nevelés – IV. évfolyam.

Az elsőévesek nem jelöltek meg egy nehezen teljesíthető tantárgyat sem. Ebből arra lehet következtetni, hogy az új rendszer szerint tanulók könnyebben levizsgázhatnak.

Következtetések és az oktatás előbbre mozdítására tett ajánlások A programok és tantárgyak minőségének javítása

A hallgatók több tantárgyat is magas osztályzattal illettek. Az első évfolyamon, amelyen a bolognai folyamatok szerint szerveztük meg az oktatást, a tantárgyak osztályzata az egytől ötig terjedő skálán 3,27 és 4,67 között mozog.

A másodéves hallgatók a legkevésbé elégedettek. Volt tantárgy, amely 1,73-as osztályzatot kapott!

A harmadévesek voltak a legkritikusabbak, ők adták a legalacsonyabb osztályzatokat. Habár a „legjobb” tantárgy a 4,75-ös osztályzatot kapta, a tíz tantárgy közül kettő eredményessége is a hármas osztályzat alatt maradt.

A negyedévesek a tantárgyak többségét a legmagasabb (négyes vagy ötös) kategóriába sorolták. A korszerű gyermekirodalom tantárggyal a legelégedettebbek (4,87).

Általánosságban a hallgatók a Kar által felkínált programokkal/tantárgyakkal elégedettek. Ez különösen az első és a végzős évfolyamról mondható el.

A hallgatók átlagosztályzata igen magas. Legtöbbjük 8 és 8,99 között teljesített. A tanár és a hallgató közti jó kapcsolatot továbbra is ápolni kell. Kis fakultásról lévén szó a tanárok minden tanítványukat név szerint is ismerik.

A Kar munkájának minősítése

Az egyetemisták túlnyomó többsége elégedett a Karon folyó munkával. Alacsony, egyes vagy kettes osztályzatot egy működési terület sem kapott. Közel 30% teljes mértékben elégedett a hallgató–tanár kapcsolattal. Úgy vélik, hogy a tanárok túlnyomó többsége kész az együttműködésre és a segítségre. Különösen dr. Silling István, dr. Mirnics Zsuzsa, dr. Hózsá Éva, dr. Czékus Géza és dr. Lepeš Josip munkájával elégedettek.

A Kar felszereltsége is kielégítő. Ez a megállapítás a könyvtár könyvvállományára, a szemléltető eszközökre és a segédeszközökre is vonatkozik. A Hallgatói Önkormányzat sikeresen működik. A legkevésbé észrevételt (16) kapta. Az oktatásügyi előadó korrektül végzi munkáját. A Kar vezetőségével is elégedettek. A hallgatók többsége a fakultás honlapját is jónak tartja.

A Kar alkalmazottainak véleménye az ott folyó munkáról

Egészeiben véve elégedettek, és szívesen dolgoznak ezen a munkahelyen. A munkafeltételek kielégítőek. A szakmai előrehaladásra a feltételek adottak. A Karon történt eseményekről tájékozódnak. A kollégáktól elvárt segítséget mindenki megkapja. Az alkalmazottak többsége elégedett a státusával.

Az alábbiakat kifogásolják:

- A bérek nem arányosak az elvégzett munkával.
- Az egymásközti viszony lehetne még jobb is.
- A csapatszellem hiányzik.
- A Kart kevesen tekintik második otthonuknak.

A Karon folyó munka előbbre mozdítására tett javaslatok

- A kurzus folyamán és a vizsgaidőszakban, a vizsgán történt osztályzás, osztályzatok között olykor nagy az eltérés. Ezt csökkenteni kell.
- A tanár–hallgató közti kommunikáció egyes esetekben nem kielégítő. Javítani kell.
- Folytatni kell a tanszerek és laboratóriumi felszerelések beszerzését.
- A Kar honlapját meg kell reformálni, lehetővé kell tenni, hogy a vizsgákat drótposta segítségével is be lehessen jelenteni, a vizsgaeredmények Internetről is követhetők legyenek stb.
- Még nagyobb hangsúlyt kell fektetni a hallgatók érdekeltté tételére – motiválására.